

Naar het hart van het mbo- curriculum

4 december 2025

Elly Wildeman

werken met je handen
&
leven met je hart

Duurzaam vakmanschap

Duurzaam denken en doen is onderdeel van de beroepsidentiteit van studenten en verweven in hoe studenten zichzelf zien als professional.

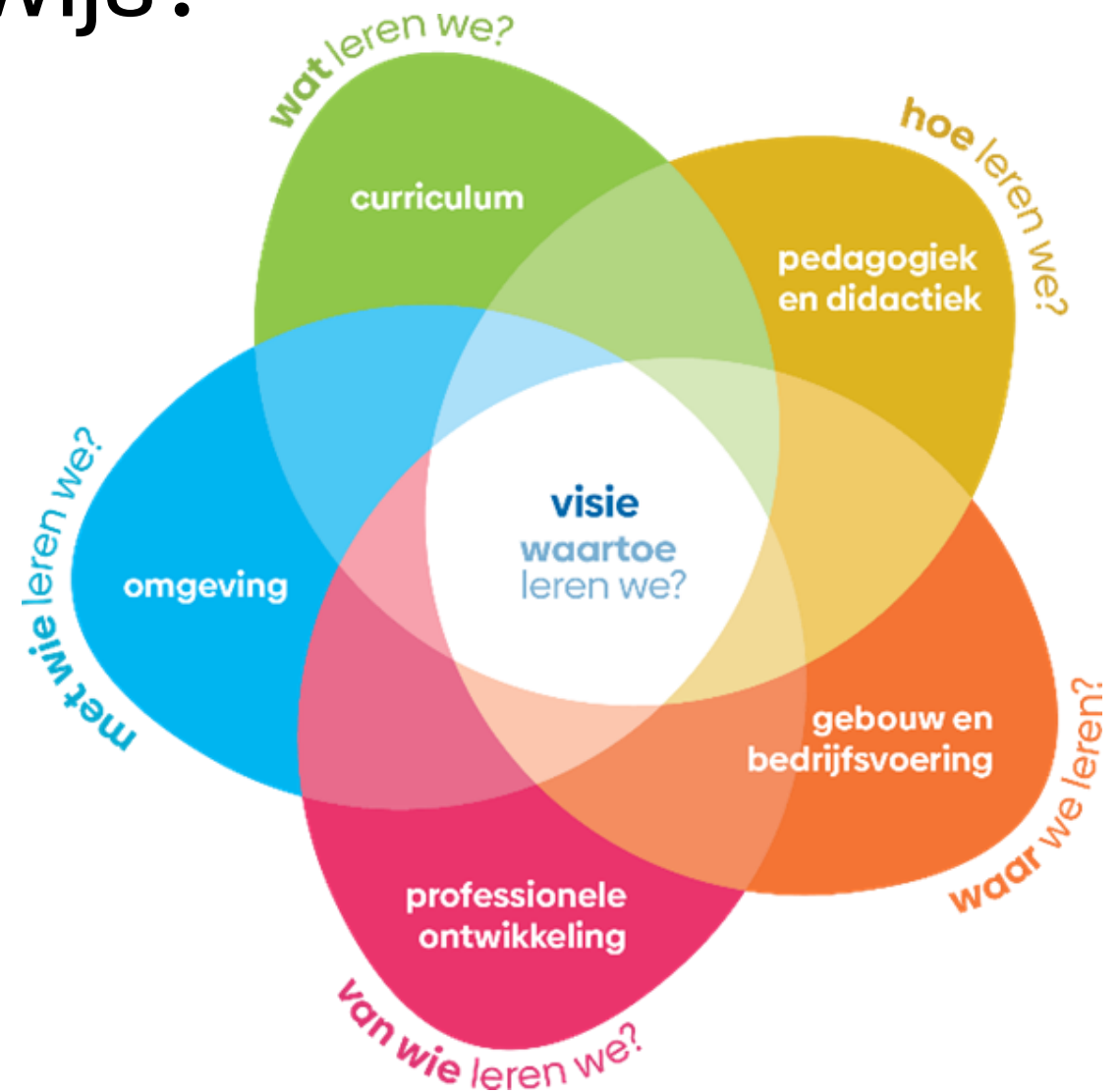
Wat is voor JOU belangrijk?

Waartoe dient het onderwijs?

“Wat je uiteindelijk wilt bereiken is dat mensen gaan verlangen naar een duurzame manier van in de wereld zijn.”

Gert Biesta

Studenten maken de toekomst!

Duurzaamheidsdidactiek voor het mbo

The global achievement gap

“The world no longer cares what you know. The world cares about what you can do with what you know.”

Tony Wagner

Duurzaamheidsbewustzijn

”Het hangt ook van het bedrijf af: als zij duurzaamheid belangrijk vinden, is de kans groot dat jij dat ook gaat doen.” (student IT)

Bereidheid om duurzaam te handelen:

- Cultuur & prioriteiten bedrijf
- Kennis over duurzaamheid
- Persoonlijk vs collectief belang

Een gemeenschappelijk kader

Belichamen van
duurzaamheids-
waarden

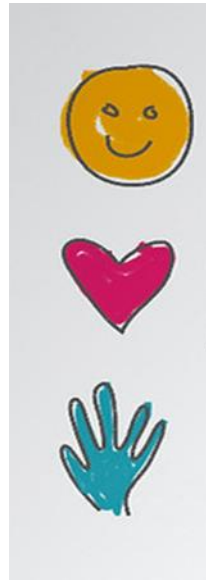
Omarmen van
complexiteit van
duurzaamheid

Visualiseren van
een duurzame
toekomst

Nastreven van
duurzaamheid

De drieslag als basis

HOOFD = begrijpen hoe systemen werken

HART = voelen wat belangrijk is

HANDEN = handelen om het verschil te maken

(Bianchi et al., 2022)

De juiste balans

- Leren is nooit puur cognitief
- Handelen komt nooit zonder waarden
- Waarden worden pas betekenisvol in actie

Studenten die iets kleins oplossen of verbeteren, ervaren dat zij waarde creëren.

Ik kan verschil maken in dit beroep!

Duurzaamheidsdidactiek voor het mbo

Vier didactische principes

1. Contextrijk & beroepsgericht
2. Waardegerichte reflectie
3. Toekomstgericht denken
4. Actiegericht ontwerpen & verbeteren

(Bianchi, 2022; Billet, 2006; Sass et al., 2021; Roorda, 2017; UNESCO, 2017; Wiek et al., 2011)

Actiegericht ontwerpen & verbeteren

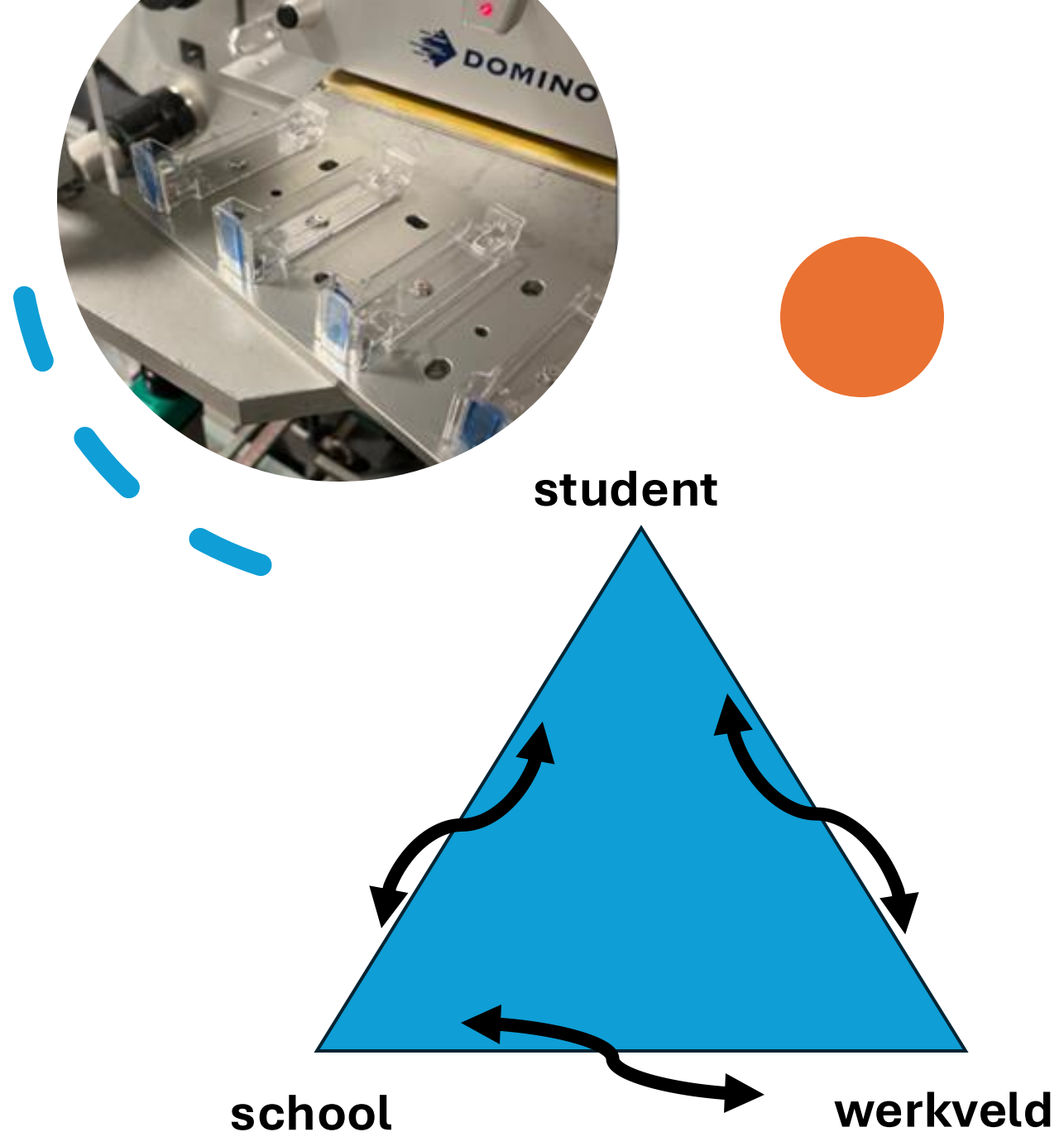
KIJKEN

DENKEN

DOEN

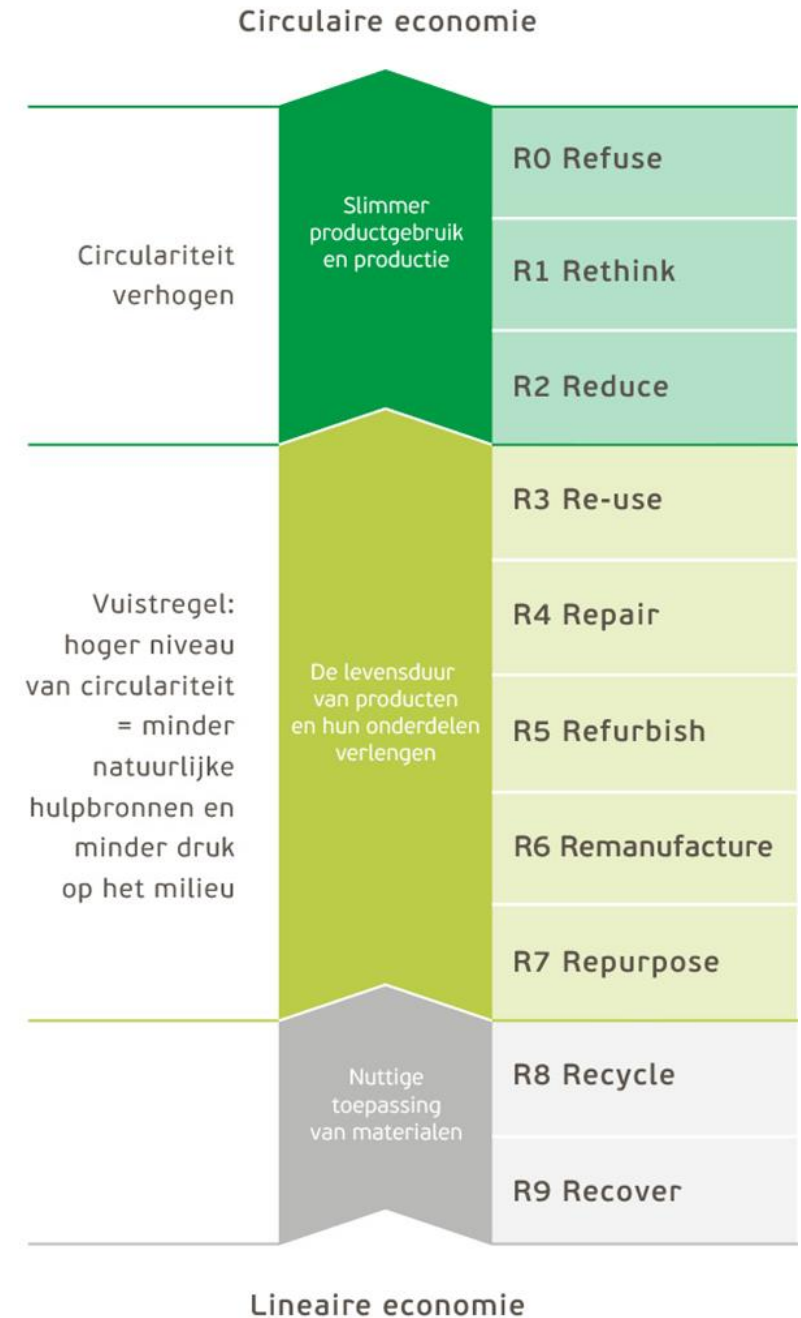
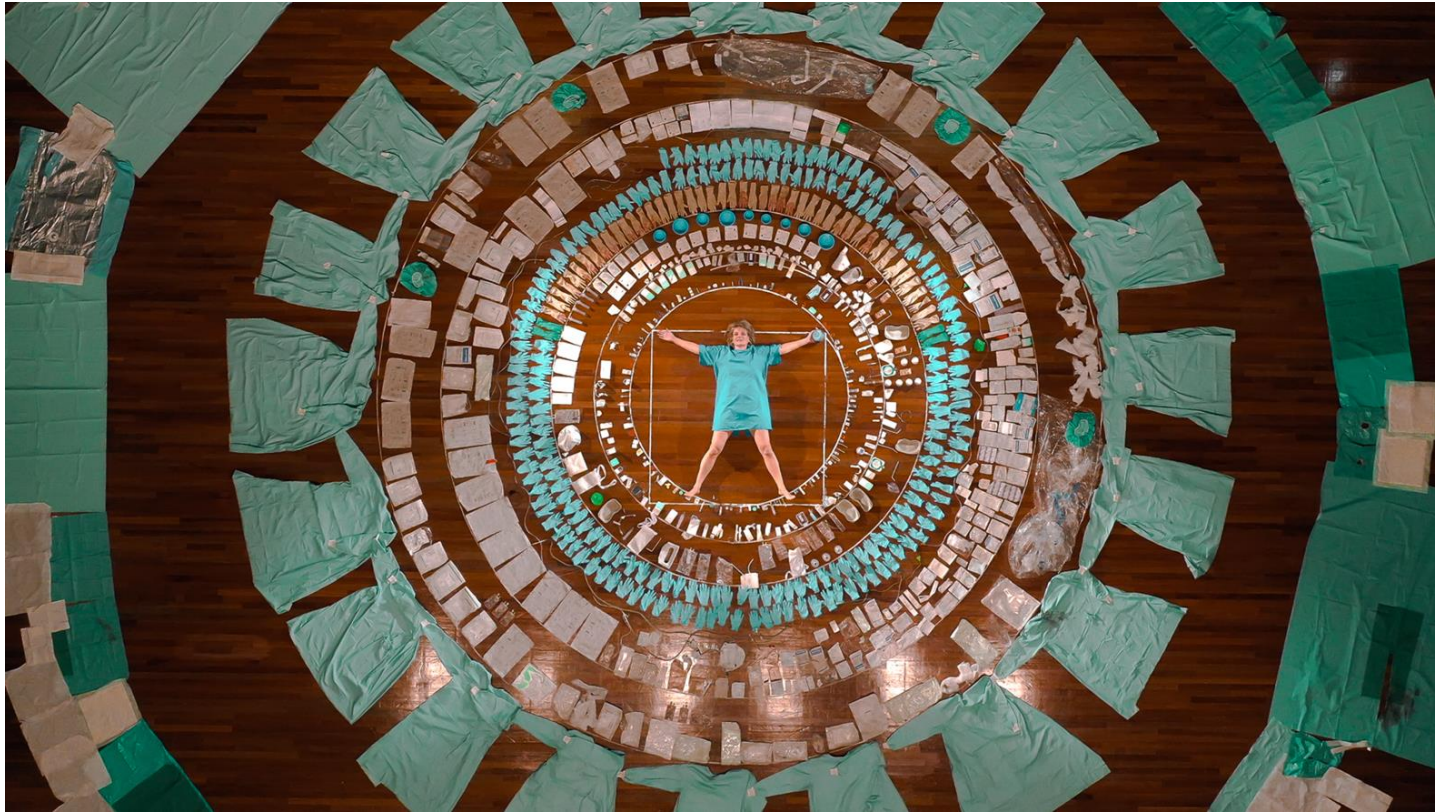
In gesprek over duurzaamheid

Photovoice methode	Gestructureerde dialoog	Interactie analyse
Studenten maken foto's over duurzaamheid tijdens BPV	Op school worden de foto's gedeeld en geïnterpreteerd. De docent leidt het gesprek.	Begrijpen hoe studenten duurzaamheid interpreteren en hoe bewustzijn zich ontwikkeld

Uitspraak student:	Photovoice-fase			Welke duurzaamheidscompetentie wordt aangeraakt door de student? (Greencomp.)				Diepte van bewustwording			Notities
	Kijken	Denken	Doen	Systeem denken	Waardengedrag	Tomaatje denken	Achtste denken	Lang alleen herdenken/oppervlaktig inspecteren	Medio in perspectief waarden of perspectieven	Hong hogeprijs met bereep, eigenaarschap	
"Uiteindelijk ga jouw rolontwikkeling ook gewoon helemaal de t***** (vernieuwing) in."	X			X					X		De student begrijpt hoe ver de druk op de rolontwikkeling ligt
"Het is gewoon heel makkelijk om in je ontwerp te kunnen zeggen: 'Ja, ik doe aan duurzaamheid, want ik heb dit [grasbetontegels]'."	X				X			X			Duurzaamheid wordt gezien in het ontwerp, wat duidt op
"Dus die tegels zijn duurder in productie. Dit zie je echt op en speciale plekken in de stad, waar het echt eh mooi moet zijn." (N.a.v. een vraag waarom die tegels duurder zijn). "Ik denk ook vooral het onderhoud en natuurlijk de productie van die speciale eh tegels."	X	X		X				X			De analyse richt zich op de (duurzaamheid wordt door

Verankeren in het curriculum

Verankeren in het curriculum

Cultuur	80% seizoensproducten uit Nederland
Gezond	meer plantaardig (80%) & minder vlees (20%)
Natuur	geen kunstmatige toevoegingen
Kwaliteit	eerlijke kwaliteitsproducten
Waarde	gezonder, minder verspilling, dierenwelzijn

“Dat je zo met materialen en grondstoffen omgaat dat je samen met de aarde kunt leven.”

docent creatief vakman

SAMEN – BEWUST – BETEKENISVOL

“Het daadwerkelijk realiseren van duurzame ontwikkeling is pas net begonnen – een buitengewone opdracht voor de generatie die nu haar verantwoordelijkheid neemt.”

Ruud Lubbers

